

Імерідзе Максим Борисович

ORCID 0000-0002-1249-5018

Кандидат педагогічних наук,
докторант кафедри педагогіки,
психології та методики фізичного виховання,
Національний університет
«Чернігівський колегіум» імені Т.Г. Шевченка
(Чернігів, Україна) E-mail: Max.imeridze@gmail.com.

Люльчак Світлана Юрївна

ORCID 0000-0001-8437-4226

Кандидат педагогічних наук,
доцент кафедри інноваційних та
інформаційних технологій в освіті,
Вінницький державний педагогічний університет
імені Михайла Коцюбинського
(Вінниця, Україна) E-mail: liulchak@vspu.edu.ua

ФОРМУВАННЯ ГРОМАДЯНСЬКОЇ ЗРІЛОСТІ В ПРОЦЕСІ НАЦІОНАЛЬНО-ПАТРІОТИЧНОГО ВИХОВАННЯ ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ

Постановка проблеми. Патріотизм та національно-патріотичне виховання є складовими національного світогляду та поведінки здобувачів вищої освіти. Високий рівень патріотизму молоді забезпечить повноцінний всебічний розвиток як здобувачів освіти, так і України. Патріот України має бути готовим виявляти національну гідність, знати і цивілізовано відстоювати свої громадянські права та виконувати обов'язки, сприяти громадянському миру і злагоді в суспільстві, бути носієм української національної культури.

Мета пропонованої розвідки – аналіз патріотизму та національно-патріотичного виховання здобувачів вищої освіти як основи громадянської зрілості.

Методологія дослідження базується на загальних принципах філософії, базових сучасних положеннях педагогічної науки і відображає взаємозв'язок методологічних підходів до вивчення процесу національно-патріотичного виховання та становлення громадянської зрілості в закладах вищої освіти України.

Об'єкт дослідження: освітній процес в закладах вищої освіти України.

Наукова новизна. Обґрунтовано, що патріотизм, національно-патріотичне виховання є основою становлення громадянської зрілості здобувачів вищої освіти.

Висновки. 1. Перед закладами вищої освіти відповідальне завдання – виховати національно свідоме та патріотично налаштоване покоління сучасної молоді. 2. Патріотизм лежить в основі громадянської зрілості сучасних здобувачів вищої освіти. 3. Основним критерієм національно-патріотичної вихованості здобувачів вищої освіти вважаємо громадянську ініціативність і активність, патріотичну свідомість і громадянську відповідальність. 4. Метою національно-патріотичного виховання в університетах України є виховання молоді у дусі патріотичного обов'язку, поваги до військової служби та готовності до захисту Вітчизни, повазі до чинного законодавства та засад правової демократичної держави. 5. Формуванню громадянської зрілості сприяє роз'яснення внутрішньої та зовнішньої політики України, Законів України, рішень Президента України та Кабінету Міністрів України, виховання поваги до законодавчих норм країни.

Ключові слова: патріотизм, виховання, національно-патріотичне виховання, здобувачі вищої освіти, громадянська зрілість.

Постановка проблеми. Актуальність роботи. На сучасному етапі розбудова Української суверенної держави ставить перед закладами вищої освіти складне та відповідальне завдання – виховати національно свідоме покоління сучасної молоді. Для якої патріотизм має важливе значення. Вітчизняні науковці вважають, що національно-патріотичне виховання «це комплексна і цілеспрямована діяльність органів державної влади, громадських організацій, сім'ї, школи, вишів, інших соціальних інститутів із формування у молодого покоління високої патріотичної свідомості, почуття вірності, любові до Батьківщини, турботи про благо свого народу, готовності до виконання громадянського і конституційного обов'язку із захисту національних інтересів, цілісності, незалежності України, сприяння становленню її як правової, демократичної, соціальної держави» [7, 3].

Заклади вищої освіти мають відповідальне і складне завдання виховання почуття патріотизму як основи духовного життя кожного здобувача вищої освіти, його прагнення до волі та процвітання України. Натепер це надважливо. Військова агресія Росії проти України доводить, що патріотизм становить одну з основних складових частин національного світогляду та поведінки здобувачів освіти у їхньому становленні до України та українців. У нашому дослідженні зосереджується увага на заходах на патріотичну тематику. Обов'язково потрібно вшанувати пам'ять про тих, хто загинув, захищаючи рідну землю та український народ. Важливо показувати всю жорстокість, з якою знищується наш народ. Зберігаючи пам'ять про трагічні події нашої країни, молоде покоління не допустить, щоб це повторилося. Патріотизм лежить в основі громадянської зрілості сучасної молоді, що навчається у вітчизняних вишах.

Аналіз основних досліджень і публікацій засвідчує, що національно-патріотичному вихованню особистості присвячено наукові розвідки сучасних вітчизняних вчених П. Віндюк, Н. Волошиної, С. Грищенко, Д. Єфімов, О. Ілішова, Н. Макогончук, В. Неділько, І. Пампухи. Деякі складові патріотичного виховання особистості знайшли своє відображення в працях вітчизняних педагогів Г. Ващенко, О. Вишневського [1–5].

Видатний український педагог В. Сухомлинський у своїх працях наголошував на необхідності прищеплювати молоді високі почуття вірності й відданості Батьківщині, пошани до її трудівників [12].

Методологія дослідження базується на загальних принципах філософії, базових сучасних положеннях педагогічної науки і відображає взаємозв'язок методологічних підходів до вивчення процесу національно-патріотичного виховання та становлення громадянської зрілості в закладах вищої освіти України.

Наукова новизна. Обґрунтовано, що патріотизм, національно-патріотичне виховання є основою становлення громадянської зрілості здобувачів вищої освіти.

Методи дослідження – задля обґрунтування процесу формування громадянської зрілості, в основі якої є патріотизм та національно-патріотичне виховання, був проведений аналіз нормативно-правових актів, наукової, педагогічної, методичної літератури.

Метою пропонуваної розвідки є аналіз патріотизму та національно-патріотичного виховання здобувачів вищої освіти як основи громадянської зрілості.

Результати дослідження. Сьогоднішня вища освіта України потребує самореалізації і самоактуалізації особистості (Закон України «Про освіту»), виховання громадянської зрілості має бути спрямоване на усвідомлення свого громадянського обов'язку на основі патріотичних, національних і загальнолюдських духовних цінностей. В них утверджуються якості громадянина – патріота України. Для нашого дослідження важливо розглянути «патріотизм як діяльну спрямованість свідомості, волі, почуттів як єдність думки і діла дуже складно пов'язаний з освіченістю, етичною, естетичною, емоційною культурою, світоглядною стійкістю, творчою працею» [9; 12].

Вважаємо, що національна вища школа передовсім має виховувати справжніх патріотів, громадян України, що досягли громадянської зрілості саме в процесі навчання у виші. Отже, проблема патріотизму залишається тепер важливою і значущою для освітнього середовища закладів вищої освіти нашої країни.

Важливими, на нашу думку, є напрями досягнення мети Стратегії національно-патріотичного виховання. Такими є: «удосконалення нормативно-правової бази стосовно національно-патріотичного виховання; підвищення ролі української мови як національної цінності та невід'ємного елемента національно-патріотичного виховання, здійснення заходів з її популяризації; забезпечення підтримки україномовних дитячих і молодіжних друкованих видань, спрямованих на виховання молодого покоління в дусі патріотизму, поваги до історичного минулого та духовної й культурної спадщини, популяризація читання як соціально важливого вміння» [11].

Для нашого дослідження важливо констатувати, що йде процес деякого зниження уваги до національно-патріотичного виховання в закладах вищої освіти. Маємо зазначити, що на сучасному етапі недостатньо розроблені методичні рекомендації національно-патріотичного виховання здобувачів вищої освіти у вишах, а існує потреба оптимізувати національно-патріотичне виховання здобувачів вищої освіти у процесі фізкультурно-масової роботи, потребує також оновлення недостатньо розроблений зміст, форми і методи реалізації цієї роботи в закладах освіти України.

Водночас, погоджуємося з тезами наукових розвідок вітчизняних вчених Н. Волошиної, І. Пампухи, де вони визначають, що «патріотизм – це чинник і засіб організації та самоорганізації людського суспільства». Вважаємо це важливим для нашого подальшого дослідження [4, 127].

У нашому дослідженні ми також спираємося на праці відомого українського вченого, педагога О. Вишневського. Він стверджує, що «виховання завжди має бути національним». Вважаємо цю тезу спрямованою на розвиток національного самоусвідомлення [2, 257–258].

Для успішного національно-патріотичного виховання та становлення патріотизму молоді, що навчається в закладах вищої освіти, особливо важливо, на нашу думку, навчити здобувачів освіти рівня бакалаврату виокремити поняття нація. Вважаємо, що для цього можна використовувати наукові розвідки відомого українського педагога Г. Ващенко. На його думку, «нацією вважають єдність поколінь людей – сучасних, минулих і майбутніх. Націю творить спільність походження (крові), території, мови, культури, традицій» [1, 97].

У нашому дослідженні спираємося на твердження вітчизняного науковця П. Віндюк, що «основними критеріями національно-патріотичної вихованості студентської молоді ми вважаємо наступне: – знання історії Батьківщини, сучасних важливих подій в країні, інтерес до її майбутнього, почуття гордості за свою Батьківщину, її видатних людей; громадянська ініціативність і активність, патріотична свідомість і громадянська відповідальність; добровільна участь в праці на загальну користь,

готовність трудитися для розвитку Батьківщини, підносити її авторитет; шанобливе ставлення до історичного минулого українського народу, його мови та духовних цінностей; досконале знання державної мови, постійне піклування про піднесення її престижу й функціонування в усіх сферах суспільного життя й побуту на міжнародному рівні; глибокі знання свого родоводу, культури, історії, традицій, звичаїв, символіки та мистецтва, духовних надбань рідного народу, усвідомлення своєї належності до нього, як представника, спадкоємця й наступника; бережливе ставлення до природи, народних досягнень, повага до батьків, старшого покоління; готовність захищати честь і гідність, свободу і незалежність свого народу» [3, 3].

Патріотизм – горде слово. Ми маємо навчити наших здобувачів вищої освіти помічати його кожен день. Казати «Привіт!» замість російського «Привет». Не соромитися своєї збірної з футболу, навіть після провального програного матчу. Патріотизм – це кожен день, проведений здобувачем вищої освіти в Zoom, замість аудиторій, бо в Україні йде війна. Це не ховатися від призову у військо. Це стати волонтером, якщо не зможеш воювати. Робити, що зможеш для своєї країни кожного дня. Також, на думку наших здобувачів, що брали участь у опитуванні, це й почуття гумору, яке допомагає пережити будь-які негаразди.

Отже, зміцнення й поглиблення найцінніших громадянських якостей молодого покоління, формування їхньої активної життєвої позиції поглиблює й прискорює процес формування громадянської зрілості.

Погоджуємося з думкою сучасних вітчизняних вчених, що «національно-патріотичне виховання є одним із пріоритетних напрямів діяльності держави та суспільства щодо розвитку національної свідомості на основі національних цінностей; національно-патріотичне виховання є важливим засобом громадянської освіти» [5, 120].

Високий рівень патріотизму здобувачів вищої освіти забезпечить повноцінний всебічний розвиток молоді та держави загалом.

«Метою національно-патріотичного виховання є сприяння вихованню у молодого покоління почуття патріотизму, формування особистості на засадах духовності, моральності, толерантності, забезпечення створення умов для інтелектуального, культурного та фізичного розвитку, реалізації науково-технічного та творчого потенціалу молодих громадян, а також сприяння ефективній діяльності центрів патріотичного виховання молоді» [10].

З визначенням мети національно-патріотичного виховання, прийнятим в Указі Президента (№ 616/2008 від 03.07.2008) перегукується й мета Концепції національно-патріотичного виховання молоді (від 27.10.2009), яка спрямована на «виховання молодої людини – патріота України, готового самовіддано розбудувати її як суверенну, демократичну, правову й соціальну державу, виявляти національну гідність, знати і цивілізовано відстоювати свої громадянські права та виконувати обов'язки, сприяти громадянському миру і злагоди в суспільстві, бути конкурентноспроможним, успішно самореалізуватися в соціумі як громадянин, сім'янин, професіонал, носій української національної культури» [6].

Головною метою виховної роботи у вишах України та реалізації проєктів у сфері патріотичного виховання здобувачів вищої освіти є виховання їх у дусі патріотичного обов'язку, поваги до військової служби та готовності до захисту Вітчизни, повазі до чинного законодавства та засад правової демократичної держави.

Для нашого дослідження важливо визначити форми національно-патріотичного виховання у закладах вищої освіти. Заступники директорів інститутів, заступники деканів факультетів, куратори академічних груп, викладачі навчальних дисциплін обов'язково мають проводити роботу з патріотичного виховання здобувачів вищої освіти. Особливу увагу потрібно приділяти молоді, що навчається на 1–4 курсах бакалаврату. Зауважимо, що це важливо для здобувачів усіх освітніх програм.

Важливою формою патріотичного виховання вважаємо роз'яснення внутрішньої та зовнішньої політики України, Законів України, рішень Президента України та Кабінету Міністрів України, виховувати повагу до законодавчих норм.

Також важливим завданням є вивчення процесів державотворення та боротьби України за здобуття статусу незалежної, суверенної, демократичної держави. До речі, звертаємо увагу наукового загалу, що ця форма цікавить наших здобувачів освіти. Бо саме тепер, коли йде війна з Росією, становлення України як незалежної держави, є важливим напрямом з виховання патріотизму та формування громадянської зрілості молодих українців.

Важливою формою національно-патріотичного виховання здобувачів вищої освіти є роз'яснення серед здобувачів вимог Закону України «Про військовий обов'язок і військову службу» (1992, нова редакція 23.04.2022), Військової присяги на вірність українському народові та військових статутів, організації зустрічей з ветеранами російсько-української війни, відвідування військових кафедр закладів вищої освіти [8].

Третьою формою національно-патріотичного виховання здобувачів вищої освіти вважаємо вивчення біографій видатних людей, які пов'язали своє життя з Україною в боротьбі з російським агресором, наших земляків, чие життя пов'язане з визволенням рідної землі від агресора, чи волонтерів, які ризикуючи життям допомагали й продовжують допомагати населенню рідних міст і сіл вижити в такий непростий час.

Четвертою формою вважаємо вивчення Державного гімну України, засвоєння поваги до державної атрибутики, змісту державних символів.

Отже, у формуванні громадянської зрілості в процесі національно-патріотичного виховання має брати участь сама особистість та повністю усвідомлювати важливість своєї участі в житті сучасної України.

Висновки. 1. Перед закладами вищої освіти відповідальне завдання – виховати національно свідоме та патріотично налаштоване покоління сучасної молоді. 2. Патріотизм лежить в основі громадянської зрілості сучасних здобувачів вищої освіти. 3. Основним критерієм національно-патріотичної вихованості здобувачів вищої освіти вважаємо громадянську ініціативність і активність, патріотичну свідомість і громадянську відповідальність. 4. Метою національно-патріотичного виховання в університетах України є виховання молоді у дусі патріотичного обов'язку, поваги до військової служби та готовності до захисту Вітчизни, повазі до чинного законодавства та засад правової демократичної держави. 5. Важливою формою національно-патріотичного виховання вважаємо роз'яснення внутрішньої та зовнішньої політики України, Законів України, рішень Президента України та Кабінету Міністрів України, виховання поваги до законодавчих норм країни.

Перспективи подальших наукових розвідок полягають у вивченні специфіки національно-патріотичного виховання в закладах вищої освіти України в період російсько-української війни.

References

1. Ващенко Г. Виховний ідеал. Полтава: Полтавський вісник, 1994. 191 с.
Vashhenko, Gh. (1994). *Vykhovnyj ideal*. [Educational ideal]. Poltava, Ukraine: Poltavskyjy visnyk.
2. Вишневецький О. Теоретичні основи сучасної української педагогіки: навчальний посібник. Видання третє, доопрацьоване і доповнене. Київ: Знання, 2008. 566 с.
Vyshnevskyjy, O. (2008). *Teoretichni osnovy suchasnoji ukrajinskoji pedagoghiky*: [Theoretical foundations of modern Ukrainian pedagogy]: navchalnyjy posibnyk. [Tutorial]. Vydannja tretje, doopracijovane i dopovnene. Kyiv, Ukraine: Znannja.
3. Віндюк П. А. Критерії патріотичного виховання студентської молоді. URL: http://virtkafedra.ucoz.ua/el_gurnal/pages/vyp15/tezi.vindjuk.pdf (дата звернення 13.05.2022)
Vindjuk, P. A. (2015). *Kryteriji patriotychnogho vykhovannja studentskoji molodi*. [Criteria for patriotic education of student youth]. Retrieved from: http://virtkafedra.ucoz.ua/el_gurnal/pages/vyp15/tezi.vindjuk.pdf (data zvernennja 13.05.2022).
4. Волошина Н., Пампуха І. Порівняльний аналіз понять «патріотизм» і «націоналізм» в Україні. *Науковий вісник Кременецької обласної гуманітарно-педагогічної академії ім. Тараса Шевченка*. 2015. № 4. С. 122–129.
Voloshyna, N., Pampukha, I. (2015). *Porivnjalnyj analiz ponjatj «patriotyzm» i «nacionalizm» v Ukrajinі*. [Comparative analysis of the concepts of «patriotism» and «nationalism» in Ukraine]. *Naukovyj visnyk Kremenec'koji oblasnoji ghumanitarno-pedagoghichnoji akademiji im. Tarasa Shevchenka* – Scientific Bulletin of the Taras Shevchenko Kremenets Regional Humanitarian and Pedagogical Academy, № 4, 122–129.
5. Грищенко С. В., Ілішова О. М., Єфімов Д. В., Макогончук Н. В. Проблема національно-патріотичного виховання. *Інноваційна педагогіка*. № 44. 2022. Т. 1. С. 119–123
Ghryshhenko S. V., Ilishova, O. M., Jefimov, D. V., Makogonchuk, N. V. (2022). *Problema nacionaljno-patriotychnogho vykhovannja*. [The problem of national-patriotic education]. *Innovacijna pedagoghika*. – *Innovative pedagogy*. № 44. Т. 1, 119–123.
6. Концепція національно-патріотичного виховання молоді від 27.10.2009 р. URL: http://www.kmu.gov.ua/sport/control/uk/publish/article?art_id=107963&cat_id=65645 (дата звернення 13.05.2022).
Konceptija nacionaljno-patriotychnogho vykhovannja molodi [The concept of national-patriotic education of youth vid 27.10.2009 roku]. (2019). Retrieved from: http://www.kmu.gov.ua/sport/control/uk/publish/article?art_id=107963&cat_id=65645 (data zvernennja 13.05.2022).
7. Національно-патріотичне виховання молоді як один із пріоритетних напрямів: методичні рекомендації. Одеса: КУ «Одеський обласний центр патріотичного виховання та організації дозвілля дітей і молоді», 2018. 19 с.
Nacionaljno-patriotychno vykhovannja molodi jak odyń iz priorytetnykh naprjamiv: [National-patriotic education of youth as one of the priority directions]: metodychni rekomendaciji. [Guidelines]. (2018). Odesa, Ukraine: KU «Odeskyj oblasnyj centr patriotychnogho vykhovannja ta orghanizaciji dozvillja ditej i molodi».
8. Про військовий обов'язок і військову службу: Закон України від 1992. Нова редакція 23.04.2022. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2232-12#Text> (дата звернення 14.05.2022).
Pro vijsjkovyj obov'jazok i vijsjkovu sluzhbu: [On military service and military service]: Zakon Ukrajinu [Law of Ukraine] vid 1992. Nova redakcija 23.04.2022. (2022). Retrieved from: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2232-12#Text> (data zvernennja 14.05.2022).
9. Про освіту: Закон України: проект від 30.03.2016. Верховна Рада України: офіц. веб-портал. Київ, 1994–2016 URL: http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?id=&pf3511=58639 (дата звернення 08.05.2022).
Pro osvitu: [About education] Zakon Ukrajinu: [Law of Ukraine]: proekt [project] vid 30.03.2016. Verkhovna Rada Ukrajinu: [Verkhovna Rada of Ukraine]: oficijnyj veb-portal – official web portal. Kyjiv, 1994–2016. Retrieved from: http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?id=&pf3511=58639 (data zvernennja 08.05.2022).

10. Про проведення у 2009 році в Україні Року молоді: Указ Президента № 616/2008 від 03.07.2008 URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/616/2008#Text> (дата звернення 08.05.2022).
Pro provedennja u 2009 roci v Ukrajinі Roku molodi: [On holding the Year of Youth in Ukraine in 2009]: Ukaz Prezydenta [Presidential Decree] Ukrajinі N 616/2008 vid 03.07.2008. Retrieved from: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/616/2008#Text> (data zvernennja 8.05.2022).
11. Стратегія національно-патріотичного виховання: Указ Президента України від 18 травня 2019 року № 286/2019. URL : <https://www.president.gov.ua/documents/2862019-27025>. (дата звернення 08.05.2022).
Strateghija nacionaljno-patriotychnogho vykhovannja: [Strategy of national-patriotic education] Ukaz Prezydenta [Presidential Decree] Ukrajinі vid 18 travnja 2019 roku № 286/2019. Retrieved from: <https://www.president.gov.ua/documents/2862019-27025>. (data zvernennja 8.05.2022).
12. Сухомлинський В. О. Щоб у серці жила Батьківщина. Київ: «Знання», 1965. 80 с.
Sukhomlyns'kij, V. O. (1965). Shhob u serci zhyla Bat'kivshhyna [May the Motherland live in the heart]. Kyiv, Ukraine: «Znannja».

Imeridze Maksym

ORCID 0000-0002-1249-5018

PhD of Pedagogy, Doctoral Student
of the Department of Pedagogy, Psychology
and Methods of Physical Education,

T.H. Shevchenko National University «Chernihiv Colehium»
(Chernihiv, Ukraine) E-mail: Max.imeridze@gmail.com

Liulchak Svitlana

ORCID 0000-0001-8437-4226

PhD of Pedagogy,
Associate Professor of the Department
of Innovation and Information Technology in Education,
Vinnytsia Mykhailo Kotsiubynskyi State Pedagogical University
(Vinnytsia, Ukraine) E-mail: liulchak@vspu.edu.ua

FORMATION OF CIVIC MATURITY IN THE PROCESS OF NATIONAL-PATRIOTIC EDUCATION OF HIGHER EDUCATION ACCESSORIES

Problem. Patriotism and national-patriotic upbringing are components of the national worldview and behavior of higher education seekers. The high level of patriotism of young people will ensure the full and comprehensive development of both students and Ukraine. The patriot of Ukraine must be ready to show national dignity, know and civilly defend their civil rights and responsibilities, promote civil peace and harmony in society, be a bearer of Ukrainian national culture.

The purpose of the proposed intelligence, analysis of patriotism and national-patriotic education of higher education as the basis of civic maturity.

The research **methodology** is based on the general principles of philosophy, basic modern principles of pedagogical science and reflects the relationship of methodological approaches to studying the process of national-patriotic education and the formation of civic maturity in higher education in Ukraine.

Object of research: educational process in higher education institutions of Ukraine.

Scientific novelty. It is substantiated that patriotism, national-patriotic education is the basis for the formation of civic maturity of higher education.

Conclusions. 1. A responsible task for higher education institutions is to educate a nationally conscious and patriotic generation of modern youth. 2. Patriotism is the basis of civic maturity of modern higher education. 3. We consider civic initiative and activity, patriotic consciousness and civic responsibility to be the main criteria of national-patriotic upbringing of higher education seekers. 4. The purpose of national-patriotic education in the universities of Ukraine is to educate young people in the spirit of patriotic duty, respect for military service and readiness to defend the Fatherland, respect for current legislation and the rule of law. 5. Clarification of domestic and foreign policy of Ukraine, Laws of Ukraine, decisions of the President of Ukraine and the Cabinet of Ministers of Ukraine, education of respect for the legislative norms of the country promotes the formation of civic maturity.

Key words: patriotism, upbringing, national-patriotic upbringing, applicants for higher education, civic maturity.

Стаття надійшла до редакції: 17.05.2022 р.

Рецензент: доктор педагогічних наук, професор **Грищенко С. В.**